

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferencz u. Nr. 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI
PENTRU

AUSTRO-UNGARIA:

Pe un an: 10 cor.

Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:

Pe un an 14 franci.

Pe 1/2 an 7 franci

Telefon pentru oraș
comitat Nr. 286.

Internatul din Beiuș*).

— Constatări și reflexiuni. —

Ideia înființării unui internat greco-oriental român pe lângă gimnaziul superior greco-catolic român din Beiuș, porcează ori dela cine, n'a fost greșită. Împrejurarea, că după greco-catolici, studenții greco-orientali dau aici în Beiuș contingentul cel mai numărös, este motivul de căpetenie, care a îndemnat lansarea ideii înființării internatului din chestiune. Nu e aici locul să nșirăm fazele, prin cari a trecut aceasta idee și toată munca cu înfăptuirea ei, — constatăm numai și încă cu deplină satisfacție, că — „cuvântul trup s'a făcut“ — internatul s'a înființat și s'a dat menirei prin chiar rostul fieiertatului arhieru Iosif Goldiș, care l-a sfințit în 19 Septembrie (1 Octombrie) 1899 cu solemnitatea cuvenită. În treacăt constatăm că mulți din valoroșii noștri credincioși din Beiuș, cari cu mândrie participaseră la înființarea internatului și fuseră prezenți la mărețul act al sfințirii aceluia, s'au »adaus la părinții lor«. Am perdut de atunci încoaci pe: Paul Papp, Dimitrie Negreanu, Nicolae Cristea, Teodor Fășie și pe Alexiu Ardelean. Tot atâția stâlpi puternici ai bisericeii neunite și a căror perdere noi o regretăm foarte mult, cu atât mai mult, căci în Beiuș, pe zi, ce trece, se răresc acei credincioși greco-orientali, cari ar fi gata a face servicii gratuite și cu toată grăbirea sfinteii mame-bisericeii.

Drept vorbind pe cine are azi în Beiuș biserica »din deal« și cu ea, fătul ei, internatul, conducător și îngrijitor cald și devotat sincer? Pe cine? Să vedem! Biserica neunită din numitul orașel numără azi între fruntașii săi pe: dr. Gavril Cosma, dr. C. Popoviciu și pe tinărul dr. A. Ciavici. Viul interes, ce îl poartă acești oameni cinstiți bisericeii lor, e vrednic de toată lauda; în deosebi drul Cosma este pentru biserica și internatul neunit din Beiuș un ceva »sine qua non«. Cer scuze drului Cosma pentru că mă folosesc de faptele lui cele bune în public,

*) Absoluta bunăcrebință a autorului ne face să deschidem loc părerilor sale, ce le are despre internat, dar și credința noastră este să se facă stabilitate în conducerea internatului.

dar caută să constatez împrejurarea aceasta în felul acesta chiar în interesul bisericeii și internatului des amintit. De altă parte toată cinstea preotului și învățătorului neunit din Beiuș! Și ei lucrează în agrul bisericeii, — fiind însă ei de fapt officianți bisericești munca lor e o urmare a împlinirii datorințelor lor, pe care o împlinesc cu toată arderea sufletului lor.

Constatând acestea să mergem pușinel mai în nainte cu obiectul nostru.

Deschis odată internatul — s'a și împopulat. Părinții îngrijiți de fiii lor, au grăbit, care de care, să câștige loc pentru ei în internat. La început în adevăr trebile din internat mergeau foarte bine; omul pus în fruntea lui lucră cu atâta devotament, încât renumele »*grecilor*« creștea zi de zi, elevii internatului duceau departe pe la căminele lor vestea lui cea bună și omul din fruntea acestei instituțiuni eră ridicat de concredincioșii săi în slava cea mai înaltă, în care poate fi ridicat un pământean. Dar ce să vezi? Nu trece mult și omul, cel atât de preamărit pentru zelul său, în adevăr vrednic de toată cinstea, cade pradă, cade jertfa, nu știu, pizmei și răutății omenești, ori doară preamarei sale încrederei. Destul, că a părăsit internatul, indignat și supărat până în suflet de felul cum i-s'a arătat drumul. De atunci și până azi au mai fost încă vre-o patru-cinci rectori catiheți și cam tot atâția, dacă nu mai mulți, prefecti. Schimbarea aceasta deasă (6 rectori-catiheți în 12—13 ani) n'a înfrurit în mod binefăcător asupra internatului. Și nici că se putea aștepta ceva progres când conducătorii acestei neprefuibile instituțiuni se părăndau aproape ca studenții, cari au obiceiul să se înscrie în fiecare an în alt și alt gimnaziu și apoi unii erau tinări aproape ca studenții, cărora le erau superiori. — Prin astfel de faze a trecut internatul neunit din Beiuș dela zidirea lui până în prezent în privința personalului de educație și instrucțiune. Așezați au fost în fruntea internatului și oameni din jur și din depărtare, dar până azi ori că n'a succes, ori că nu s'a căutat destul de bine ori că nu s'a jertfit destul pentru a găsi omul, respective oamenii, cari să se așeze pe viață ca edu-

catori și institutori în internat. Și nu stăm bine așa cum stăm și poate mâne vom stă și mai rău, ori poate de tot rău. E aci ceasul al 11-lea! Cei în drept să se îngrijească, că în fruntea internatului la începutul anului viitor școlastic necondiționat să se așeze definitiv personalul trebuincios.

De bună seama ne vor întrebă acei, cărora le adresăm aceste șire, ca să le spunem deunde să ea acel personal și cu ce să-l plătească, căci, la dreptul vorbind, oameni vrednici numai cu plată bună poți căpăta. Răspundem: Să se caute oameni și se vor găsi, iar ce privește salariul se va acoperi din venitele și respective economiile internatului; să se zidească internatul așa, ca să încape în el măcar 90—100 băieți; să nu se primească în internat gratuit nimenea, ci, dacă cineva are lipsă și merită să fie ajutat, să i-se dea știpendii, căci, har Domnului, fundațiuni de știpendii avem în număr destul de frumos; la internat să se îngrașe porci cu lăpădăturile de mâncare și în tot cece se poate numai, să se facă economie. Astfel lucrându-se se va putea cruța atâta, cât e necesar pentru reparările anuale la internat și pentru salariile personalului aplicat. Nu ne cugetăm oare, că sunt internate private și că proprietarii, de nu le-ar fi spre folos, le-ar închide?? De bună samă că salariile eventuale să nu fie bagatele, căci, precum o simțim cu toții, lipsele de azi sunt și multe și varii și apoi lucrătorul rău plătit n'are și nici nu poate avea voie de muncă.

Un personal stabil își va lega soarta de internat și nu va lucra numai să-și mântuie corectitatea sa în îndeplinirea datorințelor regulamentare, ci va căuta să întărească temelile pentru viitor prin introducerea disciplinei pusă pe principiile pedagogice ale internatelor și prin consolidarea economică a internatului. Prin personalul stabil internatul și-ar lua caracterul unei familii, numai creșterea aceasta familiară, poate înlocui căminul părintesc. Prefecții și rectorii instituți de azi pe mâne nu să bucură de aceiaș autoritate înaintea alumnilor de care se bucură un cap de familie neclintit și neexpus capriciului copiilor și a influințelor esterne de natură subiectivă.

Când cerem aceasta nu voim de fel a trage la îndoială, că în trecut nu s'a făcut, ori că nu se face și acum, tot ce se poate, pentru a se satisface datorințelor, împreunate cu internatul, ținem numai să accentuăm, că un personal definitizat în totdeauna va face mai mult. Uitasem a accentua împrejurarea, că controlarea internatului prin comisari konzistoriali e o recerință foarte folositoare.

Zidirea și respective înmulțirea saelor dela internat e o chestie, ce nu se mai poate amâna.

Așa cum stăm azi, n'avem nici sală de propunere pentru catehizări. S'a închiriat, ce e drept, în vecinătatea internatului spre acest scop o chilie, dar e de tot necorăspunzătoare și nici nu e igienică și apoi e și costisitoare. — Mult mă mir pentru ce nu s'a făcut la P. S. Sa părintele episcop, Dr. Radu pașii de lipsă, ca spre scopul propunerii religiei pentru elevii greco-orientali să cedeze un local la gimnaziu. Cel ce a deschis porțile internatului de fete și pentru greco-orientali, ar fi deschis și porțile gimnaziului pentru ei*).

Aceste, deocamdată, să binevoiască cei chemați a le face obiecte de rezolvire urgentă.

alfa.

Educația

în lumina problemelor ei fundamentale.

De V. Simiganoschi.

În puterea unității dintre ordinea fizică și între cea intelectual-morală, tot ce există, gravitează spre o stare bună. Nici *geniul* omenesc nu este esimat de aceasta stringență, prin care omul singur se silește cătră acest țel final, căutat de dânsul în *raportul real*, numit *adevăr*.

Relevarea fiecărui adevăr admis pentru ca să aducă lumină clară și evidentă în ființa materiei științifice, reclamă o aprofundare în temeiurile fundamentale și o tratare construită pe baze sigure de premise recunoscute prin concludere stringentă. Cele mai puternice temeiuri de felul acesta sunt *legile eterne* din ordinea naturală de cari mă voiu folosi în relevările tezei de față.

Trecând în revistă diversele cosmogenii mitologice, teoriile geologice, cunoștințele despre biologia domeniului vegetabil și amimalic, pătrunderea speculativă în adâncul acestor produse de gândire omenească află în toate aceste teorii crezul într'un proces de *evolue*, pe ale cărei fir marcant cunoaștem și noi, că se înșiră tot ce se naște și se preface. În puterea acestei legi pământene și viața omenească, atât cea sufletească, a individului sânguratic și a speciei întregi, e supusă unei desvoltări, care se direge prin înrăurire esternă și prin corelata reacțiune internă. La evoluția vieții sufletești una este educația esternă cealaltă e educația internă, cari califică pre om pentru soluția problemelor vieții.

Educația privită la lumina necesității, importanței, mijloacelor, foloaselor și tănței ni se prezintă ca arta tuturor artelor, pentru că ea direge din om aceea, la ce el este pus în existență. Făcând parte din aceasta specie de muncă omenească ea are cu surorile ei, artele frumoase, particularități comune și proprii numai ei. Întru cât toate artele stăruiesc să intrupezze în operele lor ideile estetice ele toate sorb puterea lor de viață din acest transcendent isvor comun, iară întru cât cele frumoase țin să imiteze viața în materia moartă, educația este singura artă, care prelucrând un material viu prin mijloacele ei, are puterea să reali-

*) S'a luat demersuri la deschiderea internatului, dar am fost refuzați deși la gimnaziile de stat suntem obligați a catehiza numai în localele gimnaziului. Red.

zeze acest ideal neajuns de celelalte arte, pentru că ea trezește în bruta animalitate a omului viața intelectual-morală și estetică — condiția subiectivă pentru celelalte, tocmai așa cum amnariul din cremenea moartă sbate scântei de foc, copiii gemini ai fătului ceresc și parabola cea mai apropiată a vieții omenești.

De pe aceasta înălțime ea troncază peste toate stăruințele omenești și peste toate făpturile dzești, căci ceriul și pământul cu toate ale lor decoruri și chiar artele surori îi sosesc ei ca ajutoare spre a rădica pre om dela moarte la viață și de pe pământ la ceriul și a restabili între Dzeu și om raportul de pietate frânt prin sălbătecia subiectivității și a depravăției sensuale.

Analogue cum fiecare operă în perfecțiunea ei depinde de perfecțiunea artistului, totașa și educația ca operă depinde de priceperea măiestrului ce el o are pentru natura omenească, pentru problemele vieții, pentru chemarea sa, și pentru mijloacele reclamate de soluția lor. Vastitatea ei aduce cu sine, că măestrul neperfect orientat se perde în largile ei câmpii ca vulturul în imensul spațiu atmosferic. Prin faptul că modelele artelor plastice sunt abstrase de pe natura concretă, pe când ale educației aparțin lumii transcendente și abstracte de aceea și avantajul lor față de dânsa. Lă-ând în privire, că artele frumoase sunt mai mult un luc pentru cei de sus decât pentru cei de jos, o trebuință zilnică pentru care educația e o necesitate socială, dându-ne seama că meseriile în educație sunt mai puțin versați în ființa ei, decât artiștii în artele lor, că cunoștința bună de carte și de speciale discipline se crede suficientă pentru cel mai greu și mai respozabil meșteșug, din aceasta disproporție rezultă faptul dureros, că nici într'o artă nu se comit atâtea greșeli ireraparabile și în consecințele lor atât de funeste ca în educație. Dacă chipul nu reușește despre modelul propus, pe lângă puțin timp pierdut se nimicește o bucată de piatră sau de pânză, dară dacă educația e greșită nu numai o viață ci fericirea generațiilor întregi e periclitată. Câtă calamitate a adus peste Europa un singur om?! Napoleon. State și imperii se dărâmă din pricina educației greșite iară prin cea sănătoasă popoare mici devin mari și puternice. Omul fiind o naie pusă pe oceanul viforos al vieții în luptă cu valurile timpului, isbânda fericită reclamă necesarele capacități, condiționate de sistemul educației.

Pentru a constata, dacă sistemul practicat este capabil de soluția problemelor de viață, se cere pe de o parte, să ne dăm sama de natura psihofizică a omului, cum ea se manifestează în diversele facultăți și predilecții, de postulatele naturale ale ambelor constitutive, de felul și mijloacele educației reclamate de dezvoltarea armonică a facultăților sufletești și în fine să construim în mod cauzal rezultatele stringente ale educației corecte. Comparația lor cu fenomenele social-morale și culturale, cum ele se manifestează în felul actual de gândire și lucrare, va dovedi dacă educația procede pe căi adevărate sau greșite.

I.

Omul ca ființă psihofizică în biologia sa este supus unui paralelism de legi rezultante din firea ambelor sale constitutive.

Sufletul spiritual, nematerial, cu aspirații superioare după natura sa — ca aburii — gravitează în sus cătră principiul său omogen, spre care tinde prin mijlocul ideilor estetice „*frumos și bine*“. Găzduit în corpul material cu aspirații inferioare, sensuale el petrece cu dânsul într'un de tot intim raport de coingerență reciprocă. Felul cum ambele constitutive se întregesc

între olaltă, ca în pătrunzătoarea lor uniune să ducă rezultat ființa „*om*“, este analog cu un motor, ale cărui elemente mecanice servesc vaporului ca unelte, spre a preface expansiunea în forță de muncă.

Sufletul ca atare are două facultăți sau forțe: *intelectul* chemat, să statorească și să direagă raporturile vieții, și *voința* menită, să someze împlinirea postulatelor naturale ale fizicului omenesc. Paralelismul lor e analog așa, cum soarele, lumina, focul în același timp dau lumină și căldură. Fiind intelectul condus la mijloacirile sale teoretice de temeuri, și concluziile făcute isvoresc pe cale silogistică din premisele date, analog cum detunătura urmează din întâlnirea scântei cu pravul; voința este o forță oarbă, motivată de viața organică, și numai trecând prin intelect la acțiune ea devine prin aceasta element de viață intelectual-morală, analog cum mâna e sărutată nu pentru prețul ei, ci pentru că se ține pe persoana stimată. Din acest temei e de tot greșit a susține, că omul are voință liberă, căci nu voința este liberă, ci omul intelectual, adecă pricepătoriu ce este bine și rău, este liber a aproba sau a desaproba reacțiunile voinței la motivele date. Drept aceea omul numai în puterea inteligenței sale este respozabil pentru faptele sale, pe când copiii și nebunii nu se pot face respozabili pentru delictele lor. Intelectul ca administrator al vieții intelectual-morale pentru împlinirea atribuțiilor sale este avizat la organele fizice ca instrumente lucrătoare și supuse scopului său. Voința procuror mecanic al bunei stări fizice în schimb pentru serviciile fizice prestate la isprăvile intelectului reclamă serviciile sale pentru împlinirea postulatelor fizice. Din acest angajament se esplică neutralizarea gravitației sufletești, care prin iperaccentuatele fizice suferă o declinare despre polul spiritual spre cel corporal-sensual. Aici zace slăbiciunea omului dară tot aici e locul unde caracterul înțelegibil al omului are ocazie să-și obiectiveze tăria sa, sub care înțelegem firmitatea convingerei și claritatea conștiinței de demnitate împărecheată cu concordarea practică. Aici zace momentul prin care constanța în cele bune devine virtute și virtutea o calitate aleasă, deamnă de increderea univerzală. Tot aici e de căutat motivul, pentru care Is. Hr. zice, că toate păcatele se iartă, numai cele contra spiritului sf. nu se iartă, pentru că acele's din slăbiciune iară aceste din răutate. Aceasta e citadela păcatului, pentru a căru dărâmare avem să ne înarmăm cu firmitatea caracterului, într'ansa e spărtura, prin care dușmanul sufletesc intră pe furis înăuntrul nostru, spre a ne face captivi. În fine aici e locul, unde educația are să sără omenimei întru ajutor, aducându-o la conștiința demnității și a îndatoririi sale de a se deosebi de animal prin supunerea voinței oarbe sub autoritatea inteligenței. Analog cum fizicul are trebuință de hrană, muncă și hodină, după aceeași lege și intelectul, căci pe lângă dualismul constitutivelor altfel nu ne putem esplica unitatea psihofizică. Hrana intelectului sunt diversele cunoștinți, necesare, pentru a ne putea orienta în raporturile vieții. Munca sa este gândirea prin care cunoștințele sânguratrice se asimilează într'o orientare generală, numită înțelepciune, analog cum economul preface produsele economiei sale într'o valoare universală ban. Hodina sa o află în distracții edificative și în

Sub alte condiții aflăm voința. Având a să vegheze asupra bunei stări fizice hrana ei și cură din domeniul străin al conștiinței intelect reușită, care notând toate isprăvile o alimer o îndeamnă la interprinderi nouă, precum r

o aduce la stagnație și la moleșire, analog cum isvorul se nămoleşte, când îi lipsește scurgerea și aerul se pestilează, unde lipsește ventilația. Aici e locul, unde educația prin încurajare și experimente de isprăvi crescute are să învioșeze morala căzută sub nivelul normal. Munca ei este neadormită stăruință spre starea bună, iară unde ea lipsește și măiestrul numai poate ajuta, e locul unde medicul are să intre în acțiune. Despre o hodină totală în starea normală nu poate fi vorba, fiindcă ea nici în somn, nu e neactivă, ci lucrează în organele inferioare susținând cursul vieții organice, iară o hodină fără de somn e semnul unei stări patologice. Analog cum ambele facultăți, intelectul și voința, fiecare în specia sa, și amândouă paralele se îngrigesc de starea bună omenească, pentru o educație sănătoasă avem de întreținut o dezvoltare armonică și progresivă a ambelor puteri căci orice neglijare a uneia din facultăți în avantajul alteia aduce cu sine o dezechilibrare în viața omenească și consecutiv o daună greu de reparat, cum de es. în ziua de azi educația e mai mult o îndopare cu materii doctrinale decât o cultură morală solidă și aptă a face pe om membru folositor societății omenești, analog cu fenomenul mecanic, când forța motoră prea slabă pentru purtarea aparatului prea greu sau aparatul e prea slab și prea ușor pentru forța prea puternică.

Trecând de pe acest teren metafizic pe cel practic al educației intelectual-morale aceste cunoștinți ne vor conduce la următoarele concluzii:

(Va urmă.)

Sinodul protopopesc al B. Comloșului.

Dacă fiecare corporațiune bisericească i-și face datorința, cum se cade, față de biserică și neam, rezultatele îmbucurătoare nu pot întârzia.

E bine deci să urmărim cu atențiune activitatea acestor corporațiuni, îndeosebi a sinoadelor protopopești, cari sunt oglinda tuturor afacerilor din tract.

Pentru noi sinodul protopopesc din anul acesta — intrunit la 23 febr. a. c. — are îndoită însemnătate. E primul sinod protopopesc ordinar prezidat de noul protopop, de Prea On. D. Mihaj Păcățian.

După chemarea sfântului Duh, membrii sinodului se întrunesc în cancelaria protopresbiterală din B. Comloș, fiind prezenți 22 dintre 36 membri; ceilalți n'au aflat de lipsă nici măcar să încerce a-și scuza și motivă absentele. Sperez, că Vener. Consistor va afla mijloacele potrivite, ca pe viitor toți membrii sinodali să răspundă obligamentelor morale, la cari s'au angajat când au primit să fie reprezentanții legali ai comunelor bisericești în sinodul protopopesc, pentru că se impune de sine întrebarea: cine are să supoarte speșele celor ce au venit la sinod, dacă eventual din lipsa numărului recerut nu se-ar putea ține sinodul și ar trebui de nou convocat? sau o altă întrebare: poate fi cineva membru al sinodului protopopesc, dacă fără cauze binemotivate și dovedite, nu ia parte la sedințele sinodului.

Noul protopop în vorbirea de introducere vorbind despre datorințele membrilor sinodali, accentuează, că biserica nu este instituțiune de sisteme filozofice, ci este o instituțiune morală-culturală, o instituțiune a vieții omenești, a faptelor. Membrii sinodului protopopesc datori sunt să conlucre în primul loc cu fapta

cu exemplu pentru restaurarea și promovarea moralității religiozității în popor, adecă după cuvintele apostolului fiecare membru să fie exemplu viu înaintea credincioșilor cu cuvântul și cu fapta, cu credința dragostea și cu curățenia, pentru că altcum suntem toți ca o aramă binesunătoare dar fără Duh dădător de viață,

Mulțămind sinodului pentru increderea mare cu care l-a distins la alegerea de protopop, dorește să trăiască cu preoții, cu învățătorii și cu toți fiii bisericii în dragoste frățească, dar numai cu ceice i-și împlinesc datorințele față de indolenți însă dacă s'ar află de aceia — va căuta să aplice retorziunea legii, pentru că cel ce nu se respectă pe sine, nu poate aștepta considerări nici din partea altora.

Se trece apoi la verificarea membrilor după care urmează restaurarea comitetului și a epitropiei protoprezbiterale în cea mai mare ordine și bună înțelegere.

În raportul general, la partea bisericească, după ce se arată starea preoției, a bisericilor și fluctuațiunea poporului în anul 1911, — atrage atențiunea deosebită a sinodului asupra conveștirilor nelegiuite. Dacă poporul nostru nu va reveni la sentimente mai bune, atunci cu timpul o parte foarte însemnată din parohieni i-și va perde dreptul constituțional bisericesc, ceea ce numai în detrimentul așezămintelor noastre culturale poate fi. Pentru a controla mai bine activitatea comitetelor parohiale propune să fie îndrumate comitetele parohiale ca la finea fiecărui an să aștearnă ofic. protopopesc în copie autenticată protocoalele despre măsurile luate și despre rezultatele obținute în chestia reducerii numărului concubinațiilor, ca protopopul pe baza acestor protocoale să poată face raport detaliat comitetului și sinodului protopopesc ordinar din fiecare an pentru procedură ulterioară.

În partea școlară să constată, că numărul elevilor frecvenți la școală s'a urcat la 90%-te, iar numărul celor ce știu ceti și scrie — după detragerea pruncilor până la 12 ani — sunt 50 procente. Învățătorii peste tot au dat examene bune.

Atrage atențiunea corporațiilor parohiale și a învățătorilor asupra importanței bibliotecii școlare. Prin biblioteci școlare vom dezvoltă gustul de cetit și astfel cu timpul vom angajă întreg poporul la emanciparea sa culturală. Trebuie să tindem la autodachia poporului și aceasta trebuie să o începem în școală. Nu cantitatea cunoștințelor e decizătoare, ci dispozițiile sufletești ce leam putut dezvoltă în elevi.

Din partea epitropească vedem, că: a) averile parohiale din tract s'au urcat la 2,203 491 cor. 71 fil.; b) starea fondurilor și fundațiilor parohiale a fost 64.716 cor. 39 fil.; c) preoțiunea i-și achită destul de regulat dările publice; d) credincioșii în anul 1911 au făcut dăruiuri în sumă de 4511 cor.; e) fondurile și fundațiunile administrate de epitropia protopopească s'au urcat la 20.869 de cor. 33 fil.; f) averea totală a protoprezbiteratului B.-Comloș e 27.120 cor. 33 fileri.

Ni s'a indicat prin noul protopop adevărata cale pe care trebuie să mergem, ca să putem înaintă cu pași siguri fără a ne amăgl pe noi înșine; e rândul nostru să ne facem și noi datorința și precum a accentuat părintele protopop: să căutăm a premerge întru toate cu cuvântul și cu fapta, cu credința și cu curățania faptelor fără de cari, toate nizuințele noastre sunt zădarnice.

Un membru.

Ge scop a avut Pestalozzi, dând la lumină opera „Leonard și Gertruda“ și dacă opera aceasta are vre-un folos real pentru școală și familie?

—Urmare—

Aceasta fu epocă în care Pestalozzii cunosc sau încercă neagra mizerie, rămânând în singurătatea vilei sale din Neuhof, fără resurse, de cele mai multe ori fără pâine și fără foc în vatră; însă ceea ce a fost și mai grozav de îndurat pentru acest geniu al omenirii, afară de privațiunile materiale, au fost suferințele morale, adevărate fluerăturile și huiduelile cu care-l împinșau țărani din împrejurimi și chiar unii dintre foștii săi elevi, dela Neuhof.

Toți biografi lui Pestalozzi sunt d'acord în a recunoaște că'n această perioadă de dispreț general și de neagră mizerie, soția lui Pestalozzi a devenit posacă și suferindă; iar el cutreeră cât e ziua de mare câmpia, preumblându-se grăbit, cu mâna la spate, cu capul visător, gesticulând și vorbind singur, tot mușcându-și într'una capătul din dreapta al cravatei negre, dela gulerul refrânt și nu tocmai curat al cămășii.

Totuși, în fiecare duminică și sârbătoarea, regulat, mergea la biserică, se așeză în fotoliul ce-i era rezervat și apoi se ducea și cântă în cor, reintorcându-se acasă puțin mai dispus și mai ușurat de amărăciunile morale, ce-l deprimaseră aproape cu totul.

În acest interval de grea încercare și de singurătate pentru Pestalozzi, probabil în anul 1780, intră în serviciul soților o servitoare tânără și extra-devotată a cărei activitate și devotament cătră familia Pestalozzii se făcură vrednice de recunoștința ambilor soți. Ea se chemă *Elisaveta Näf*, care rămase vreme îndelungată în casa cea plină de tristețe a lui Pestalozzi, unde prin munca și priceperea ei dezinteresată puse oarecare ordine și bună chibzuială. Nicolovius, unul dintre adoratorii maestrului Pestalozzi, spune, într'o scrisoare, că *Elisaveta Näf* pe care însuși o văzuse în casa lui Pestalozzi 1791, a servit drept tip, ori model lui Pestalozzi, vede în psihologia lui Pestalozzii, la fel cu Nicolovius; căci iată ce zice: „*Servitoarele au jucat un rol mare în imaginația lui Pestalozzi, care era puternic impresionat de virtuțile simple și active ale femeii din popor. Așa la amintirile sale din copilărie, nu mamă-sa, ct credincioasa Babeli, e pusă în primul plan; iar atunci când Pestalozzi a compus romanul său social popular, nu buna și'ndelung răbdătoarea sa soție i-a servit de model, pentru mama de familie ideală, ci servitoare Eliseveta Näf.*”

Și trebuie să fie absolut adevărat acest fapt psihologic, această credință a istoriografilor Nicolovius și Ramsauer, că după cum în „*Schwanen gesang*“ Pestalozzi idealizează pe guvernata sa Babeli, tot așisderea în opera de care ne preocupăm aci „*Leonard și Gertruda*“, autorul italicează activitatea și virtuțile casnice ale Elisavetei Näf, sub pseudonimul de Gertruda.

Pe deoparte preocuparea lui Pestalozzi de a asigura existența soției și a copilășului lor *Jacquelli*, iar pe de alta, insistențele puse pe lângă dânsul din partea prietenilor și vizitatorilor săi în solitudinea dela Neuhof, după dezastrul încercat acolo, hotărîră pe genialul și nflăcăratul pedagog a deveni scriitor.

III.

Pestalozzi ca scriitor și educator.

Primele 2 lucrări originale ieșite din pana lui Pestalozzi în această epocă, fură:

a) *Șezătoarea unui pusnic*, apărută în 1780, în care autorul dă curs de urmare cugetărilor sale asupra moralei și religiei; apoi

b) *Memoriu despre legile contra luxului*, lucrare în care Pestalozzi tratează o chestiune pusă la concurs în 1779 de către societatea literară de încurajarea scriitorilor din Bazel.

Premiul decernat pentru această chestiune era de 30 ducati¹⁾ și fu repartizat între Pestalozzi și prietenul său Meister.

Această lucrare a lui Pestalozzi, „*Memoriu asupra legilor contra luxului*“, fu apreciată de către cancelarul Iselin în terminii următori: „*Autorul, Pestalozzi din Neuhof, prin planul excelent ce și-a format pentru educațiunea copiilor din clasele de jos, și-a câștigat toată încrederea și stima adevăraților amici ai omenirii suferinde, cu toate că a avut nenorocul de a-și vede nobilele lui intențiuni neisbutite până'n prezent și aceasta numai și numai din pricina unui sprijin neîndestulător.*”

Aceste cuvinte atât de binevoitoare ale nobilului cancelar Iselin serviră lui Pestalozzi ca un balsam răcoritor și dădător de o nouă viață. Just, într'această dispozițiune sufletească bună, adică în anul 1781, Pestalozzi își alcătui prima parte din opera „*Leonard și Gertruda*“, în care se vădi publicului uimit, ca un scriitor dotat cu un talent superior și original totdeodată.

Să ascultăm acum din gura autorului, cum el însuș își descrie modul cum i-a venit în minte ca să scrie prețiosul și utilul său roman „*Leonard și Gertruda*“.

Eram în Zürich, când un incident local — schimbarea uniformei pentru garda orașănească — mă provoacă ca să scot o foaie umoristică cu legenda ei.

Și librarul, vecinu-meu, făcuse, se vede, ca să cadă în mâna fratelui său, pastorul Füssli, un exemplar din foaia în chestiune; iar acesta văzându-l și citindu-l ar fi spus către depozitarul meu:

— „*Omul care a scos această foaie are talent, nu glumă; într'însul e stofă de scriitor, nu de șgărie pe hârtie.* Acestor vorbe, auzite dela librar, nu-mi veni să le dau crezare și întorcându-mă acasă, mă așezai ca să citesc „*Poveștile morale de Marmontel*“, pe care le aveam pe masa de lucru; după câteva zile, încercai ca să scriu vre-o 5—6 istorioare, care cetindu-le și recitindu-le nu mă satisfăcură câtוש de puțin și atunci le rupsei cu necaz. Cu chipul acesta îmi veni în gând un subiect care mă atrăgea tot mai mult“.

Astfel ieși din mintea și din pana lui Pestalozzi capitol cu capitol, numai în vre-o 4—5 săptămâni, partea întâia din romanul său „*Leonard și Gertruda*“²⁾.

Imediat Pestalozzi dete fuga în Basel, la prietenul și binefăcătorul său Iselin, căruia îi ceti din scoarță până'n scoarță, în manuscris, partea I-a a romanului „*Leonard și Gertruda*“.

Iselin, după o ascultare foarte atentă, zise autorului că lucrarea n'are pârche și că ideile cuprinse într'nsa răspund, minunat de bine, unei cerințe reale a timpului; apoi tot Iselin se angajă, față de Pesta-

¹⁾ Galbeni.

²⁾ Din punct de vedere psihologic, e cât se poate de interesantă această mărturisire a lui Pestalozzi, despre modul în care spiritul său imaginativ a procedat la compunerea operei „*Leonard și Gertruda*“. Aci se învederează, după psihologia experimentală modernă, metoda urmată de autor, care pare a fi identică cu descrierea lui Poincaré, redată de Alfred Binet în „*Les idées modernes sur les enfants*“. Adică Pestalozzi în desăvârșirea operei sale a urmat o perioadă de muncă voluntară sau conștientă, după care imediat apare în sufletul său o *iluminație* după un timp de germinare a unei idei mame, în care apare ideea sau veritatea cu toată certitudinea și a treia e o perioadă de muncă conștientă.

lozzi, de a-i face stilizarea și corecturile de ortografie și de a-i găsi un editor.

Iselin scrisese imediat la Berlin librarului editor Decker, care consimți să plătească autorului câte un ludovic de coală de manuscris; iar la a doua ediție, de va merge bine, îi va da doi ludovici.

Comunicându-se lui Pestalozzi lucrul acesta, de cătră Iselin, el începuse a tresăltă de bucurie și de entuziasm.

Iată-l dar pe Pestalozzi, cel plin de deziluzii și amărăciune, vesel și sburdalnic ca un copil, făcând tot felul de glume cu soția și cu micul lor Jacquelli.

„Albina“

Stef. Kiritzescu.

(Va urmă.)

CRONICA.

Concubinatul. În urma decăderii simțului moral creștinesc se întinde tot mai tare și între românii noștri concubinatul. Proporțiile ce le ia pe zi ce merge fără cea mai mică muștrare a sufletului din partea celor-ce-l săvârșesc ne pune în îngrijorare.

Suntem de bună credință că dacă preoțimea și-ar da silința să lumineze poporul, și ar înzista cu toată seriozitatea pentru stărpirea acestei plăgi a moralei creștine s'ar putea obține rezultate frumoase. Dovadă următoarele ce le cetim în „Foaia diecezană“: În urma ordinului consist., preotul Vasile Blașiu din Sichevița, s'a silit a înduplecă pe concubini să se cunune. Astfel s'au cununat peste 30 părechi, iar în duminica în 5/18 februarie s'au mai cununat 20 părechi cu binecuvântare arhierescă.

Nouă religie în Japonia. Și până acuma Japonia a dat dovezi, că voințe să rupă cu tradiția-i orientală învechită, înlocuindu-o cu cultura apuseană. Cea mai nouă — și poate — cea mai grea și mai însemnată problemă a guvernului japonez este însă, că are de gând să introducă și o nouă confesiune în imperiul japonez. În urma multelor obiceiuri apusene, introduse între granițele imperiului lor, actuala generație japoneză nu se mai împacă cu percepțiile prea tocite ale budhismului și shintoizmului. E vorba de introducerea creștinismului în locul lor. Se înțelege însă, că nici această religie nu va fi acceptată în integritatea ei, ci va fi prelucrată, unificată cu celelalte două, formând astfel din trei sisteme vechi religioase, unul nou pentru a putea trece mai neted peste eventualul scepticism la poporul de jos. Este de remarcat, din acest incident, faptul, că guvernul recunoaște absoluta necesitate a religiei ca instituție de stat și este convins că îndeplinirea acestei mari probleme — pentru care va consulta pe mai mulți savanți — îi va succeda. În urmare stăm în fața unei nouă combinații a creștinismului cu păgânismul.

Necrolog. Am mai pierdut o forță didactică dela puținele noastre școli românești, în persoana simpatică a profesorului Dr. Ion Borcia. Colegii săi de catedră au dat următorul anunț funebru: Corpul profesoral dela școala civilă de fete cu internat a „Asociațiunii“ din Sibiu, cu adâncă durere anunță, că iubitul și neuitatul coleg Dr. Ion Borcia profesor, membru suplinitor în comitetul central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, secretarul Secției școlare a „Asociațiunii“, etc. a încetat din viață după scurte suferințe în 10 martie n. 1912, la orele 9¹/₂ a. m., în al 32-lea an al etății. În adormitul coleg pierdem un erudit dascăl al școlii române, înzestrat cu virtuți

înalte și aptitudini distinse, prin care, în activitatea sa de zece ani pe terenul învățământului, și a înscris numele cu litere de aur în analele școlii noastre. Rămășițele pământești se vor transportă dela locuința adormitului, strada Cisnădiei Nr. 7, marți în 12 martie n. 1912, la 2 ore după amiază, în cimiterul bisericii ortodoxe-române din loc, Surlariul Josefîn. Sibiu, 10 martie n. 1912. În veci amintirea lui!

Cronică bibliografică.

A apărut revista literară, artistică și politică „Luceafărul“ Nr. 9, 1912 cu următorul cuprins bogat și variat: Octavian Goga. Eu știu un basm (poezie) Dr. Onisif. Ghibu, Școala românească din Ungaria în anul 1911. I. Irim.-Cândește, Moș Udriște. Maria Cunțan, Căntece (poezie). I. Agârbiceanu, Povestea unei vieți (roman). Dări de seamă: Dr. Pavel Roșca, Elemente de metafizică.

Moarta înamorată și alte patru nuvele: O noapte a Cleopatrei, Omphala, Câțelușul marchizei și Cuibul de privighetori ale marelui prozator și poet Théophile Gautier, traduse în românește de dibaciul novelist Caton Theodorian, compun numărul dublu 743—744 din „Biblioteca pentru toți“. „Opera lui Théophile Gautier, zice unii din biografi săi Léo Larguier, e un paradis în care Muzele drapate armonios surăd cu gravitate pe paturi de ivoari și de aur; sând grădini persane, lauri apolonieni, trandafiri și zeițe, avuzuri subt răsărit de lună, profiluri de templuri, statui de zei și privighetori, focuri de artificii și stele, comediane sulemenite și sultani, toate nestematele...“ Și dinaintea porții de cristal a acestui raiu se țin: Moarta namarată, Noaptea Cleopatrei, Fortunio ș. a. Cu acele capo d'opere ale literaturii franceze traducerea în românește a volumașului apărut în editura Bibliotecii pentru toți, făcută de minunatul prozator și sprinten stilist Caton Theodorian, înseamnă a fi dat lui Théophile Gautier un talmăcitor în stare să redea cu mijloace artistice într'o românească neașe, bucățile cari încunună opera gigantului al cărui centenar fu sărbătorit acum câteva luni la Paris cu cultul cuvenit celor nemuritori.

A apărut: *Biblioteca Școlărilor*. îngrijită de V. Stan, profesor Nr. 1. Legende de S. Fl. Marian Prețul 6 fil. Nr. 2. I. T. Mera: Cenușotca, poveste. Prețul 12 fil. Nr. 3. V. Alecsandri: Balade populare. Prețul 6 fil. Nr. 4. Din lumea paserilor. Prețul 6 fil. La comanda învățătorii cari sunt fondatori primesc 30% rabat; ceilalți învățători 15%. Comandele să se adreseze: Dr. V. Stan, prof. Sibiu, Str. Măcelarilor Nr. 27.

Concurs.

Pentru îndeplinirea parohiei vacante din **Seluș-Cighirel**, în conformitate cu concluzul Ven. Consistor diecezan de sub Nr. 7615/911, prin aceasta se eșerie concurs, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficial: „Biserica și Școala“.

Venitele acestei parohii sunt:

1. Uzufuctul sesiunii parohiei vacante, cu toate drepturile împreunate;
2. uzufuctul grădinei de sub Nr. 197 (din colțul străzii);
3. birul rescumpărat cu 200 cor., solvinde dela epitropia cultuală treilunar;
4. stolele legale; eventuala întregire a dotațiunii dela stat.

Casă parohială nu este, ear dările publice după

beneficiile de mai sus, le va plăti alesul.

Tot alesul va fi îndatorat a catehiza la școala gr. ort. rom. fără altă remunerație.

Parohia e de cl. I. deci dela reflectanți se pre-tinde evaluarea pentru parohii de cl. primă.

Rugăriile de concurs, ajustate conform Regulamentului în vigoare și adresate comitetului par. din Seleuș-Cighirel, — sunt a se înainta P. O. Oficiu protoprezbiteral gr. ort. rom. din Boroșineu (Boroșjenő), ear reflectanții pe lângă observarea strictă a celor cuprinse în §. 33 din Reg. pentru parohii, vor avea a se prezenta în timpul legal, în s. biserică din Seleuș-Cighirel, spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și'n oratorie.

Seleuș-Cighirel, din ședința comitetului parohial, ținută la 21 noemvrie st. v. 1911.

Teodor Șandru
preș. com. par.

Teodor Mișcoiu
not. com. par.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* ppresbiter.

—□—

1—3

Pentru întregirea postului de învățator dela școala conf. gr.-or. rom. din **Pădurani**, tractul Belinț, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

1. În bani gata 210 coroane.
2. 3 jugăre pământ (uzufructul) 46 cor.
3. Dela fiecare număr de casă câte o spene curuz și 5 oche grâu, socotite toate în 110 coroane.
4. Lemne pentru învățatorul 40 cor.
5. Ajutor dela stat 59½ coroane.
6. Scripturistică 10 coroane.
7. Conferință 20 coroane.
8. Dela fiecare mort unde va fi poștit 80 fil. și
9. Locuință în natură cu supraedificate și intravilan.

De văruitul, curatoratul și încălzitul salei de învățământ se îngrijește comuna bisericască.

Cvînvenalele se vor cere dela stat.

Alesul are să presteze serviciile cantonale în sf. biserică și să instrueze pe școlari cântările bisericăști fără altă remunerație.

Pețițiile concursuale, instruate conform legilor în vigoare, au să se adreseze comitetului parohial din Pădurani (Maroserdőd), pe calea oficiului protopopesc din Belinț (Belencez, Temes-megye), iar reflectanții sunt poștiți ca, în decursul termenului concursual, să se prezenteze în sf. biserică din Pădurani, spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale.

Întrucât reflectanții sunt din alt tract, și au fost încă în funcție, trebuie să alătore și atestat dela protoprezbiterul respectivului tract.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sârb*, protopresbiter.

—□—

1—3

Pentru ocuparea postului de învățator la școala gr.-or. rom. confesională din **Pârnești** (Pernyefalva) prin aceasta se publică concurs cu termen de alegere de **30 zile** dela prima publicare în organul „Biserica și Școala“.

Emolumentele încopciate cu acest post sunt: 1. Bani gata 200 cor. 2. În naturale 5 mm. grâu, 5 mm. cucuruz, 20 mm. fân, și 40 care de lemne din care se va încălzi și sala de învățământ. 3. ½ Sesiune de pământ la deal. 4. Cvarțir liber și grădină de legumi. 5. Pentru conferință 20 coroane. Dela înmormântări, la cari va fi chemat: dela cele mari 1 cor., dela cele mici 50 fil. dela cele cu liturgie 2 cor. Întregirea salariului din partea statului s'au cerut.

Învățătorul ales e obligat a prevedea strana fără nici o altă remunerație.

Recursele ajustate cu documentele de lipsă și adresate comitetului par. din Pârnești să se trimită la oficiul protopopesc în Maria-Radna, iar recurenții să se prezinte în vre-o duminică sau sârbătoare în sfta biserică din Pârnești spre a se face cunoscut poporului.

Din ședința comitetului par. din Pârnești ținută la 3/16 iulie 1911.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Procopiu Givulescu*, protopresbiter inspector de școale.

—□—

2—3

Pe baza autorizării Ven. Conzistor diecezan de sub Nrii 6349/1911 și 7579/1911 pentru îndeplinirea parohiei din **Lupești** devenită vacantă prin moartea fostului preot Parteniu Turcu, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. O sesiune întreagă de pământ la deal. 2. Birul și stolele legale. 3. Eventuala întregire a dotațiunii dela stat.

Alesul va avea să supoarte toate dările publice după venitul parohial și să catehizeze elevii școlii confesionale și pe cei ai școlii streine, ce eventual s'ar înființa în comună.

Parohia este de **clasa a II-a**.

Recurenți sunt poștiți, ca recursurile lor ajustate conform regulamentului în vigoare și adresate comitetului parohial din Lupești, să le susțearnă în termenul concursual oficiului protopopesc din Maria-radna, iar dâșii să se prezinte — cu stricta observare a dispozițiilor regulamentare — în sfta biserică din Lupești spre a se arăta poporului.

Dat în ședința comitetului parohial din Lupești dela (20 oct.) (2 nov.) 1911.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Procopiu Givulescu*, protoprezbiter.

—□—

2—3

Pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala conf. gr.-ort. rom. din **Temeșești** (Temest) protopopiatul Radnei, prin aceasta se escrie concurs, cu termen de recurge.e de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan.

Cel ales beneficiază: 1. Bani gata 544 cor. 2. 16 jugăre pământ la deal. 3. Lemne din pădurea urbană (8/166) din cari se va încălzi și școala de învățământ. 4. Curatorat 16 cor. 5. Spese de conferință 10 cor. 6. Scripturistică 10 cor. 7. Dela înmormântări 1 cor., cu liturgie 2 cor. Cvarțir cu 2 odăi, cuină, cămară, supraedificate și grădină.

Darea după pământ și pădure o solvește alesul. Tot el va prevedea și cantoratul fără altă remunerație.

Se obsearvă, că întregirea salariului la minimul (1000 cor.) e votat dela stat în principiu și alesului i-se va pune în curgere după ocuparea postului.

Recurenții să-și ajusteze recursurile conform prescrișelor regulamentare și, adresate comitetului parohial din Temeșești, să le susțearnă P. On. Oficiu protoprezbiteral în Maria-radna, apoi să se prezinte în vre-o duminică ori sârbătoare în sfta biserică din Temeșești pentru a-și arăta dexteritatea în cele cantonale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Procopiu Givulescu*, protoprezbiter, inspector de școale

—□—

2 3

Pe baza ord. V. Consistor oradan Nr. 94/11/1912 Bis. prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea capelaniei temporale cu drept de succesiune pe

lângă veteranul paroh Teodor Tărău din Săcădat, cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumente: 1. pământul parohial 7 jugh. 2. Stolele legale. 3. birul preoțesc legal. 4. Din toate aceste alegândul capelan va beneficia jumătate, în schimb însă va avea să îndeplinească toate funcțiunile pastorale încredințate din partea parohului și reclamate în comună, precum și să rezolveze toate agendele scripturistice obveninde. 5. Alesul se va îngriji de locuință. 6. Intregirea dela stat compete întreaga parohului. 7. Capelanul alegându-se cu drept de succesiune, trebuie să aibă cvalificație de cl. II-a.

Doritorii de-a ocupa aceasta parohie sunt avizați, ca cererile de concurs să le înainteze comitetului parohial din Săcădat, pe calea oficiului ppsc din M-Telegd, având dâșii, cu stricta observare a §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii, a se prezenta până cu 8 zile înainte de alegere în sfânta biserică din Săcădat, spre a-și arăta desteritatea în cant, tipic și oratorie.

Săcădat 9/22 februarie 1912.

Pentru Comitetul parohial.

Teodor Tărău
prezident.

În conțelegere cu mine: *Alesandru Munteanu* pphiter.

—□— 2-3

Pe baza rezoluțiunilor Ven. Conzistor de sub Nrii 248 249/1912 se repețește concursul pentru îndeplinirea stațiunilor învățătoarești-cantorale din **Văsoaia** și **Voivodeni** termen de **30 de zile** dela prima publicare pe lângă următoarele condițiuni:

Văsoaia, 1. În bani gata 687 cor. 2. 12 Hl. bucate parte grâu parte cucuruz 138 cor.: 3. 1/2 sesiune pământ 50 cor. 4. 8 stângini de lemne pentru învățător și școală 192 cor. 5. Conferința 12 cor. 6. Scripturistica 8 cor. 7. Venite stolare 5 cor. cvartir și grădină computată în 40 cor.

Voivodeni, 1. În bani gata 200 cor. 2. 16 metrii de lemne pentru învățător și școală 90 cor. 3. Scripturistica 12 cor. 5. Cvartir și grădină.

La aceste stațiuni vor putea în lipsa de învățători (parte bărbătească) competa și învățătoare (parte femeiască) și eventual vor putea fi alese. În ori care din aceste stațiuni alegându-l va avea să se îngrijască și de cantorat fără altă remunerațiune și se conducă școlarii duminica și în sărbători la sfta biserică. La stațiunile susamintite este asigurat respective se va asigura eventualul ajutor dela stat respective evicvenalele recerute. De curatoratul saletor de învățământ tăierea lemnelor pentru școală, se va îngriji respectiva comună bisericească. Comunei bisericești îi stă în drept a rescumpără naturalele de bucate și lemne în bani după cum sunt prețuite în concurs. Doritorii de a ocupa vre-una din stațiunile de sus, recursele adresate comitetului respectiv parohial și ajustate cu documentele prescise, vor avea a le subșterne P. O. oficiu pprezbiteral din Buteni (Körösbökény com. Arad) până la 30 zile după prima publicare a acestui concurs, având a se prezenta în careva duminică ori sărbătoare în sfta biserică din comuna în care a recurs spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Körösbökény. (Buteni) la 12/25 Februarie 1912.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: adm. ppopesc Iuliu Bodea, insp. școl.

—□— 2-3 gr.

Licitațiune minuendă

Pe baza rezoluțiunei Veneratului Conzistor gr.-ort. român din Oradea-mare Nr. 501/47 epitr. 1911 se escrie concurs de licitațiune minuendă, pentru darea în întreprindere a zidirei din nou a bisericei gr.-ort. din **Ortiteg (Ūrgeteg)** p. u. Rév-szászfalva, notariat *Szászfalva* cerc. jud. Etesd ctt. (Bihor) cu termen de **27 Martie st. v. (9 Aprij n.)** la 2 ore p. m. în sala școalei confesionale din loc.

1. Prețul de esclamare e 25537 cor. O5 fileri, din care sumă reflectanții vor avea se depună un vadiu de 10% în nainte de începerea licitației, în bani sau în hârtie de valoare.

2. Pentru participare nu poate nici un reflectant să formeze nici un fel de pretenziune față de comuna bisericească.

3. Planul preliminarul de spese și condițiile de licitare se pot privi de cătră reflectanții la oficiul parohial din Ortiteg în orice timp. Condițiunile se vor publica în nainte de începerea licitațiunei.

4. Spesele îpreunate cu componerea planului și a preliminarului de zidire le va suportă acel întreprinzător care va efeptul lucrarea zidirei.

5. Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da lucrarea în întreprindere fără privire la rezultatul licitațiunei, acelu reflectant, în care va avea mai multă garanță materială și morală.

Dat din șed. com. parohial ținută la 5/18 Feb. 1912.

Iosif Moldovan,
preș. paroh.

Georgiu Lupot,
not. com. par.

—□— 2-3

Pentru edificarea școalei confesionale gr.-ort. române din **Köszvényes (Cusniș** cttul Bihor) pe baza planului și preliminarului aprobat de Venerabilul Conzistor gr.-ort. român din Oradea-mare prin rezoluțiunea de datul. 7/20 Decemvrie 1911 se publică licitațiune minuendă pe lângă următoarele condițiuni:

1. Licitațiunea se va ținea la **4/17 Martie a. c. oarele II a. m.** în școala gr. ort. română din loc.

2. Prețul de esclamare e 11.252'20 cor.

3. Licitanții au se depună vadiu 10% din prețul esclamării, adecă 1125 cor. 22 fil. ori în bani gata ori în hârtii de valoare acceptabile.

Planul și preliminarul de spese precum și condițiunile de licitare stau la dispoziția celor interesați la oficiul parohial din loc în oarele oficioase.

5. Licitanții nu-și pot formă drept la diurne și spese de călătorie pentru participare.

Comuna parohială își rezervă dreptul a da în întreprindere acelu maestru, în care va avea mai multă încredere.

Cusniș (Köszvényes) 8/21 faur. 1912.

Vasile Nicorutia,
paroh, prez. com. par.

—□— 2-2

Clopot cu jumătate de preț!!

greu de 60—70 chile și cu sunet foarte frumos, se poate cumpără dela Oficiul parohial din Miersig, protopopiatul Tinea.

1-3